

Van de prins geen kwaad

Linda van de Kamp, Peter Mulder – Volkskrant 03/10/09, 00:00

Het verhaal van de rijke prins Willem-Alexander die arme Afrikanen opzij schuift in zijn hang naar luxe vakantiepret is slecht onderbouwd, betogen Linda van de Kamp en Peter Mulder....

Er is toenemend gedoe over het vakantiehuis van de kroonprins. Steeds vaker klinkt hardop de vraag of Willem-Alexander de bouw van zijn vakantievilla aan de Mozambikaanse kust niet beter kan staken vanwege alle problemen die er zouden zijn. Het heeft zelfs geleid tot Kamervragen en een officiële reactie van de minister-president. De affaire zegt echter vooral iets over onze achterhaalde kijk op Afrika en over luie journalistiek.

De berichtgeving over de prinselijke vakantievilla is een sprookje. Het is het verhaal van de rijke man – projectontwikkelaar of prins – die arme mensen opzij schuift in zijn streven naar luxe vakantiepret. Onze kroonprins als een eigentijdse koning Achab die zijn oog heeft laten vallen op buurmans wijngaard.

Gebaseerd op onze ervaringen tijdens twee jaar wonen en werken in Mozambique achten wij het zeer onwaarschijnlijk dat deze verhaallijn overeenstemt met de werkelijkheid. Twee observaties ondersteunt deze gedachte.

In de eerste plaats wordt in de berichtgeving nergens duidelijk van wie het bewuste stuk land nu eigenlijk is. Dat heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat in Mozambique verschillende systemen van landbezit naast elkaar bestaan.

Officieel is alle land altijd van de Mozambikaanse staat, die het kan ‘verkopen’ in de vorm van erfpacht. Dat is waarschijnlijk wat er gebeurd is in Machangulo. Daarnaast is er ook een traditioneel systeem van landbezit, waarbij land is gekoppeld aan een specifieke familie op basis van historisch gebruik, en de lokale (traditionele) leider bepaalt wie toegang krijgt tot welk stuk land.

Soms werken lokale leiders en de overheid samen, maar hun belangen conflicteren ook. Als gevolg hiervan is er vaak discussie mogelijk over van wie het land nu is, en officiële papieren zeggen niet veel in zo’n geval.

In de tweede plaats is Machangulo een typisch voorbeeld van een arm gebied waar ineens een investeerder met geld ten tonele verschijnt. Zoiets creëert onvermijdelijk een dynamiek van conflict en intriges. Iedereen ter plaatse wil van het project profiteren, maar niet iedereen profiteert in gelijke mate.

Maar dat betekent niet automatisch dat we het hier hebben over arme zielige mensen die worden benadeeld door de rijke man. Integendeel, alles wijst erop dat de mensen die klagen voor de Nederlandse camera, juist degenen zijn die het relatief goed hebben.

Zo kwamen in de recente RTL Nieuws-reportage die de aanleiding vormde tot Kamervragen uitsluitend mensen aan het woord die hun beklag deden in het Engels. Dat betekent dat het om mensen gaat die

relatief goed geschoold zijn, wellicht in het buitenland zijn geweest en dus relatief bemiddeld zijn. De echt arme (ongeschoolde) mensen spreken immers een lokale taal of Portugees, de officiële taal van Mozambique.

Mensen met een zekere positie en middelen die niet of onvoldoende betrokken zijn bij een investeringsproject kunnen zich gemakkelijk aangetast voelen in hun macht, de investeerder gaan tegenwerken en zelfs de bevolking opstoken. Hierbij kan natuurlijk eenvoudig gebruik worden gemaakt van de eerder genoemde onduidelijkheid over van wie het land is.

Nergens in de berichtgeving wordt overtuigend aangetoond dat arme mensen door de prinselijke vakantievilla hun broodwinning verliezen. Wel komt een schooldirecteur aan het woord die twee lokalen kreeg, maar er meer wil.

De lokale bevolking lijkt minder slachtoffer dan de journalisten ons vertellen en wij willen geloven. De bewoners van Machangulo die in de berichtgeving voorkomen, lijken juist heel goed zelf hun boontjes te kunnen doppen. Als rijke blanke journalisten langskomen weten ze dat het zaak is om meer klaslokalen te vragen.

Journalisten en politici in Nederland die geïnteresseerd zijn in wat er werkelijk speelt in Machangulo zullen ook met niet-Engelssprekende mensen moeten praten en willen uitzoeken wie er werkelijk de dupe zijn van dit project en wie er baat bij hebben. Tot die tijd heeft het prinselijk paar op zijn minst het voordeel van de twijfel.

Zeker ook omdat er een dunne lijn bestaat tussen zogenaamde problemen en geruchten: de vermeende omkoping van lokale autoriteiten door de projectontwikkelaar bleek achteraf lariekoek, en de prins in verband brengen met een volledig onduidelijk schietincident van maar liefst negen maanden geleden geeft vooral blijk van talent tot vrije associatie.

Kortom, dat het verhaal van de rijke witte man versus de arme Afrikaan zelfs tot Kamervragen leidt, zegt meer over ons simplistische beeld van Afrika en de kwaliteit van de media dan over de wijsheid van de prins.

Desgevraagd liet D66-leider Pechtold weten dat de kroonprins zijn project moet heroverwegen omdat het Afrikaanse continent wordt geplaagd door crises en instabiliteit. Dat is het beeld van Afrika dat we hebben en conserveren.

De prins draagt intussen bij aan werkgelegenheid in Afrika en beschikt in ruil daarvoor binnenkort over een mooie villa in een prachtig land, ver van het Nederlandse maaiveld. Niet de prins, maar wij zijn een beetje dom.